

DERLEME

F.Ü.Sağ.Bil.Vet.Derg.
2016; 30 (3): 243 - 246
<http://www.fusabil.org>

Homeopati ve Veteriner Hekimlikte Homeopatik Tedavi Uygulamaları

Ömer KIZIL¹
Serhan ATAM²

¹ Fırat Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı,
Elazığ, TÜRKİYE

² Anadolu Hayvancılık
Ticaret AŞ
İstanbul, TÜRKİYE

Hekimliğin güvenilir, sade ve bilimsel bir şekli olan homeopati uzun sürelerden beri tüm dünyada kullanılmaktadır. Homeopatiler dünyada en yaygın olarak kullanılan ikinci tıbbi metottur. Homeopati, vücudun kendi kendini iyileştirmesini sağlayan ve önemli yan etkileri bulunmayan doğal bir tedavi şeklidir. Bu derlemede, homeopati, homeopatik olarak kullanılan bazı maddeler, homeopatilerin etkileri ve veteriner hekimlikte homeopatik tedavi uygulamaları hakkında literatür bilgileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Homeopati, veteriner hekimlik, tedavi

Homeopathy and Homeopathic Treatment Practices in Veterinary Medicine

Homeopathy, which is a reliable, simple and a scientific form of medicine is has been used all over the world for a long time. Homeopathic medicinal methods are the second most widely used medicinal method in the world. Homeopathy that allows the body to heal itself without significant side effects is a natural treatment. In this review, the literature information on homeopathy, some substances used in homeopathy, the effects of homeopathic and homeopathic therapy in veterinary medicine has been presented.

Key Words: Homeopathy, veterinary medicine, treatment

GİRİŞ

Homeopati Alman Doktor Friedrich Samuel Hahnemann tarafından 1796 – 1843 yılları arasında bulunmuş ve geliştirilmiş bir tedavi yöntemidir. Yaşamını doktor-kimyager- eczacı olarak sürdüren ve aynı zamanda çevirilerde yapan araştırmacı, 1790 yılında Cullen'in *Materia Medica*'sını İngilizce'den Almanca'ya çevirirken, Onun sıtmayı *cinchona bark* (kinin) kullanarak tedavi ettiğini görmüş ve bu yaklaşım ona çok anlamlı gelmemişti. Tedavinin gerçek gücünü anlamak için kendisi dört dirhem *cinchona* suyunu birkaç gün boyunca günde iki kere olmak üzere içmiş, bir müddet sonra bedeninde sıtma benzeri bulgular ortaya çıkmaya başlamıştır. Başka sağlıklı kişilerde yaptığı denemelerde de benzer sonuçları alması üzerine, sağlıklı kişilerde çıkan hastalık bulgularının benzeri bulunan hasta kişilere aynı ilacın verilmesi durumunda tedavi edilebileceği düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Homeopati bu prensipten ortaya çıkmıştır (1). Yunancada *homoea* (benzer) ve *pathos* (acı çekmek) kelimelerinden oluşan homeopati, birbirine benzer olan tedavi sistemine dayanan tıbbi bir yöntemdir (2, 3). *Similia similibus curantur* 'benzer şeyler benzerleriyle tedavi edilebilir' savına dayanan homeopati, vücudun kendi kendini tedavi edici yanıtının uyarılmasıyla kendini iyileştirmesinin sağladığı önemli yan etkileri bulunmayan doğal bir tedavi şeklidir (4-6).

Homeopatik maddeler doğrudan güneş ışığından, aşırı sıcak veya soğuktan korunmalıdırlar. Koyu renkli şişelerde tutulduklarında yıllarca saklanabilirler (7-9).

Homeopatide kullanılan maddeler bitki (*belladonna*, *calendula*, *arnika* gibi), hayvan (yılan, arı, köpek sütü, irin, kan, kıkırdak doku, göbek kordonu, tüm embriyo, hastalıklı doku gibi), mineral (altın, arsenik, çinko, fosfor, kalsiyum gibi) kaynaklı olduğu gibi, asit (sülfürik asit, askorbik asit gibi), tuz (sodyum tuzları, kalsiyum tuzları, magnezyum tuzları, potasyum tuzları gibi), enzimler (koenzim A gibi) ve sentetik özellikte de olabilirler. Bazen kuzuldu köpek salyası, aşılar, uyuz böcekleri, tüberkülin, kanserli oluşturlardan kaynaklanan maddeler de olabilmektedir. Özellikle bitki veya hayvan kaynaklı ham maddeler taze veya kurutulmuş olarak kullanılırlar. Bitkinin olabildiğince doğal olmasına özen gösterilmelidir (7, 9).

Ana madde (ana tentür, temel madde), hammaddelerin (bitkisel, hayvansal) üzerine uygun bir taşıt/çözücü maddenin dökülmesi veya onunla belirli bir süre muamele edilmesi sonucu çözünen kısımlarının ayrılmasıyla yapılan işlem ve hazırlanan sıvı maddedir. Seyreltilme derecesi on ve kuvveti olarak ifade edilir. Genellikle tentür halindedir, ancak toz, özüt gibi farmasötik şekillerde de olabilir. Bu şekilde hazırlanan ana madde daha sonra istenen derecede seyreltilir (7). Homeopatide, sıvı seyreltilici

Geliş Tarihi : 08.02.2016
Kabul Tarihi : 04.03.2016

Yazışma Adresi Correspondence

Ömer KIZIL
Fırat Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı,
Elazığ - TÜRKİYE

omerkizil@yahoo.com

madde olarak su, alkol, sulu alkol (%10), ispiroto, sulu ispiroto (%10) ve gliserol kullanılırken, katı seyreltici olarak laktoz, sükröz gibi maddeler kullanılır (7, 9, 10).

Maddenin aktif iyileştirme gücü seyreltici sıvıya geçer ve sıvı bu gücü (iyileştirme bilgisi) hafızasında tutar. Homeopatik ilaçların etkinliği üzerine yapılan çalışmalarda pozitif sonuçlu olanları, bu ilaçlarla sağlanan etkinin plasebo etkisi olmadığını ortaya koymuştur (11, 12).

Sağaltımı yapan hekim tarafından hastaya bu maddenin yararlı olacağı yönünde güçlendirici telkin yapılması, bunun da hasta tarafından algılanması son derece önemlidir. Buna göre, hayvanlardaki etkilerinin açıklanması daha da zor olmaktadır. Yalnız savunma sistemi de dahil vücutta bazı sistemleri harekete geçirerek iyileşme sürecini başlattıkları kabul edilmektedir (2, 5, 7).

Homeopatik madde kullanılan hasta veya hastalık belirtileri iyileşebilir, uyku basması oluşabilir, kötüleşebilir veya hiçbir yararı olmayabilir. İyileşme aslında istenen/beklenen durumdur. İyileşme oluşuktan sonra uygulama kesilmelidir. Homeopatik maddenin kullanılmasını takiben hastanın genel durumunda geçici ve kısa süreli kötüleşme oluşabilir. Bu durum aslında korkulacak bir durum olarak değerlendirilmez ve bağırsıklık sisteminin vücuttaki etkenlere karşı uyarıldığı ve mücadele ettiğinin göstergesi olarak algılanmalıdır (5, 7, 9).

Hekimliğin güvenilir, sade ve bilimsel bir şekli olan homeopati uzun sürelerden beri kullanılmakta olup tüm dünyada artan bir popüleriteye sahiptir. Homeopatiler dünyada en yaygın olarak kullanılan ikinci tıbbi metottur. Geçmiş yıllara göre Amerika Birleşik Devletleri'nde popüleritesi her yıl % 25-50 oranında artmaktadır (3). Buna ilaveten son yıllarda veteriner hekimliği alanında da homeopatik tedavi büyük ölçüde kullanılmaya başlanmıştır (13). Homeopatinin bu başarısında, homeopatilerin etkili ve tamamıyla güvenilir olması, doğru homeopatik alındığı zaman sonuçların hızlı, tam ve kalıcı olması, uygun homeopatilerin gebelerde ve çocuklarda herhangi bir yan etkisinin olmaması, doğal olmaları, immun sistem ve vücudun doğasıile uyum içinde çalışmaları, bağımlılık yapmamaları, tedavi ederken semptomlara göre değil de asıl sebebe etki ederek çözüm üretmeleri ve bedenin kendi iyileştirici gücünü uyuracak en küçük dozlarda verilmeleri gibi faktörler etkilidir (3).

Homeopatiler bazı sebeplerden dolayı sakıncalı da olabilmektedir. Hastalıklar yerine semptomlar dikkate alındığında esas tedavi uygulanmamış olmaktadır. Yanlış homeopati uygulamalarında istenmeyen etkiler oluşabilmektedir. Buna ilaveten ilaçların farklı canlı türlerinde farklı etkiler gösterebileceği düşünülerek, insanlarda denenmiş homeopatilerin hayvanlara uygulanması da sakıncalı olabilmektedir (4).

Löscher ve Richter (13)'e göre homeopatiler birçok Avrupa ülkesinde profilaktik amaçla kullanılmaktadır.

Almanya'da beşeri alanda kullanılan yaklaşık 57.000 tür ilacın %27'sinin homeopatiklere ait olduğu, bunun yanında 150 farklı maddeden hazırlanan 100 kadar veteriner homeopatik ilacının da olduğu bildirilmiştir. İnsanlarda yapılan çalışmalara ilaveten homeopatiler ile hayvanlarda da bazı araştırmalar yapılmıştır.

Holistik alternatifler içinde aşılamanın yerini alan homeopatik ilaçlar, nosode olarak adlandırılırlar. Nosodeler hastalık ürünlerinden yapılan immun modülatörlerdir. Homeopatik nosodeler, koruyucu tedavide etkilidir. Köpeklerde distemper insidansını azaltmıştır. Kennel cough, felin flu, felin AIDS, felin leukemia nosodelerden faydalanılan başlıca pet hastalıklarıdır. Ayrıca aşılama sonrası yan etkileri gidermede de homeopatik ilaçlar sıklıkla kullanılır (14).

Homeopatik maddeler veteriner hekimlikte alerjik olaylar, uterus, idrar yolları ve meme hastalıkları, kısırılık, yavru zararlarının retensiyonu, eklem-kas yangıları ve ağrıları, düz kas spazmları, sarılık, karaciğer yağlanması, ateş, kalp yetmezliği gibi birçok durumun sağaltımına yardımcı olarak kullanılırlar (1, 2). Karakafes otu kırık parçalarının birleşmesini hızlandırır ve karakafes otundan yapılan *symphytumun* kırık tedavisinde iyi geldiği bildirilmiştir (15). Aslan ve ark. (16)'nın ineklerde yapmış olduğu çalışmada homeopatik *pulsatilla miniplex*'in postpartum fertilitateye etkisi araştırılmıştır. Bu çalışmada *pulsatilla miniplex* ile doğum sonrası uterus regresyon sürecinin kısaldığı ve fertilitate oranının arttığı sonucuna varılmıştır. Aslan ve ark. (17)'nin ve Özyurtlu ve Alaçam (18)'in yalancı gebelik tedavisi için homeopatik ilaçlar kullanarak yaptıkları çalışmada, herhangi bir yan etki görülmeden yalancı gebeliklerin başarılı bir biçimde sağaltıldığı sonucu da elde edilmiştir. Gültiken (19)'in yaptığı çalışmada da, homeopatik bir ilaç olan *Tarantula cubensis*'in meme tümörlerinde primer ikincil tümör oluşumları üzerine etkinliği araştırılmış ve çalışma sonucunda yeni tümörlerin oluşumunun engellenmesinde homeopatik bir ilaç olan *Theranechron*'un belirli ölçüde etkili olduğu gözlenmiştir. Ayrıca Kaçar ve ark. (20) *Theranechron*'un uterus involusyonu ve vaginal akıntılar üzerine etkilerini araştırmışlar ve ilacın vaginal akıntı şiddetini azalttığı, uterus involusyonunu hızlandırdığı ve retensiyon sekondinarumu engelleyebildiği bildirilmiştir. Turunçgillere daldırılan kedi, doğru bir beslenme de uygulanırsa pirelere karşı korunmuş olur. *Arsenicum album*, *lachesis*, *Iyeopodium*, *ledum palustre* gibi ilaçlar ve sülfür alerjik reaksiyonlara ve pireye karşı iyi gelir. İki haftada bir sülfür ilaçlaması başka tedavileri gerektirmeksizin infestasyonlara eğilimi azaltır (15). Duval (21) sarısabır bitkisinin (aloe vera) meme içi kullanımı sonucu mastitiste olumlu sonuçlar aldıklarını bildirmişlerdir. Aynı araştırmacı (21) ayrıca memede sertlik, ağrı ve ödem durumunda *Bryonia alba* ve *Phytolacca decondra* ekstraktının kullanımının etkili olduğunu bildirmiştir.

Bazı kaynaklarda ise (22, 23) veteriner hekimlikte kullanılan önemli bazı bitkisel, madensel ve hayvansal

orjinli homeopatik maddeler aşağıdaki şekilde belirtilmiştir;

Acı karpuz (*Citrillus colocynthis*): Sancılı atlarda genellikle ilk yardım amaçlı olarak ve veteriner hekimlikte müşil olarak kullanılır.

Altıncık / Bahçe nergisi (*Calendula*): Kesikler ve açık yaraların iyileştirilmesinde losyon şeklinde kullanılır. Ayrıca bu tip yaralarda septik enfeksiyona karşı koyulmasında etkilidir.

Ayıt otu (*Agnus castus*): Dişi ve erkek genital sistem üzerine etkili olup, erkek köpeklerde aşırı cinsel istek durumlarında ve dişi köpeklerde kızgınlığın görülmediği dönemlerde kullanılabilir.

Bal arısı (*Apis mellifica, Apis*): Akut veya kronik tabiyattaki ödemlerde etkilidir. Ayrıca eklem iltihabı, yumurtalıklarda gözlenen fonksiyon bozuklukları ve meme yangılarında da kullanılabilir.

Cadı fındığı (*Hamamelis*): Kanamalı fistüllü yaralarda kullanımı önerilir.

Göz otu (*Euphrasia*): Soğuk rüzgarlardan kaynaklanan konjunktivitis gibi durumlarda etkilidir. Aynı zamanda hapşırma ve nazal allerji durumlarında yardımcıdır. Göz ülserlerinin ilk yardım tedavisinde de faydalıdır.

Güzel avrat otu (*Atropa belladonna, belladonna*): Bu maddeye karşı özellikle kısıraklar duyarlılık göstermektedir. Özellikle merkezi sinir sistemi üzerine etkilidir. Çok ağırlı ve ateşli apselerde de yanıt alınabilir.

Isırgan otu (*Urtica*): Urtikaryanın tedavisinde ve meme bezlerinden sütün indirilmesinde yardımcıdır.

Karakafes otu (*Symphytum*): Herhangi bir tipteki kemik hasarlarının hızlı iyileşmesinde etkilidir. Kemik kırığı durumlarında bu madde hızlı iyileşme için kullanılır ve daha iyi düzelmeyi uyarır. Özellikle kaynamayan kırıklarda kullanılır.

Kargabüken (*Nux vomica*): Şayet hayvan fazla miktarda yem tüketmişse veya zehir almışsa bu madde sonuç olarak oluşacak intoksikasyonu önlemede kullanılabilir. Konstipasyon durumlarında ve köpeklerde intervertebral disk fıtığı olaylarında ilk yardımda kullanılır. **Kırmızı Çit kökü** (*Bryonia*): Artritis, romatizma, pnömoni veya mastitis gibi hayvanın hareket etmeyi reddettiği durumlarda tercih edilir.

Kaynaklar

1. Hahneman S. Organon of Homeopathic Medicine. 3rd American Edition, New York: William Raddle, 1849.
2. Ruddock EH. The Pocket Manual of Homeopathic Veterinary Medicine Homoeopathic Publishing Company, Michigan: 2007.
3. Homoeopathy. "Abc Homeopathy". www.abchomeopathy.com. 2002/ 17.11.2011.
4. Hatipoğlu FŞ. Homeopati, bazı homeopatik maddeler ve veteriner hekimlikte kullanım alanları. Türk Vet Hek Derg 1996; 8: 47-53.
5. Turner P. Clinical trials of homoeopathic remedies. Br J Clin Pharmacol 1980; 9: 443-444.
6. Baur J. Homöopathie in der Tiermedizin. Vet 1 1989; 4: 26-31.

Kurtboğan / Kurtkökü (*Aconitum napellus*): Hem mental hem de fiziksel şokun tedavisinde, ayrıca viral ve bakteriyel hastalıklara bağlı ateşli durumların tedavisinde etkilidir. Ani başlayan denge bozukluklarında da yardımcıdır.

Kuyruksuz kurbağa (*Bufo rana*): MSS bozuklukları, felçli durumlar ve aşırı cinsel istek durumlarında etkilidir. Özellikle viral enfeksiyonlara bağlı olarak gelişen motor bozuklukları durumunda kullanılır.

Kükürt (*Hepar sulphuris*): Homeopatik antibiyotik olarak adlandırılıp, septik ve purulent enfeksiyonlarla mücadelede oldukça etkilidir.

Mürekkep balığı (*Sepia*): Hem üreme organları hem de genital organlar üzerine etkileri kanıtlanmıştır. İneklerde seksüel siklus bozuklukları durumunda kullanılabilir. Karaciğer hastalıkları ve yetersizliklerinde de kullanılabilir. Doğum sonrası yavrularıyla ilgilenmeyen köpeklerde veya yavrusunu yiyen köpeklerdeki bu davranış bozukluklarının giderilmesinde de kullanılabilir.

Papatya (*Chamomilla*): Genç köpeklerde diş çıkarma ve herhangi bir türde diş çıkarmadan kaynaklanan sorunlarda kullanılır.

Rüzgar gülü (*Pulsatilla*): En önemli homeopatiklerden biridir. Dolaşım sistemi, deri, mukozalar, sindirim sistemi, karaciğer ve kaslar üzerine etkilidir. Ayrıca MSS ve hipofiz üzerine etkileri vardır. Pustilla genellikle sakin ama birden bire saldırganlaşabilen davranış bozukluklu hayvanlarda tercih edilebilir. Birçok kez tohumlanmış ama gebe kalmamış hayvanlarda da etkilidir. Doğum sırasında kasılmaların düzenli olması ve rahim ağzının açılmasını sağlar.

Sarı kantaron (*Hypericum*): Sinirlerin sonlandığı dokularda (ayak ve kuyruk gibi), ağırlı sıyrık ve yaraların olduğu durumlarda etkilidir.

Sedef otu (*Ruta*): Ligament, tendon ve diğer fibröz dokuları kapsayan olaylar bu maddenin başlıca kullanım durumlarıdır.

Zehirli sumak (*Rhus toxicodendron*): İlk hareketi zorlaştıran romatizma ve artritis gibi vakaların rahatlatılmasında kullanılır.

Ülkemizde homeopatik ilaçların veteriner hekimlikte kullanımıyla ilgili yeterli çalışma bulunmamaktadır. Bu derleme ile konuyla ilgili planlanacak olan çalışmalara kaynak sağlanabileceği düşünülmüştür.

7. Vannier P. Tıbbın yeniden doğuşu Homeopati 1. Paris: Fransız Üniversitesi yayınları, Paris, 1976.
8. Ullman D. Homeopathic medicine: Principles and research. In: Schoen AM, Wynn SG. (Editors). Complementary and Alternative Veterinary Medicine: Principles and Practice. St. Louis: Mosby, 1998; 469-84.
9. Kaya S, Pirinççi İ, Bilgili A. Veteriner Uygulamalı Farmakoloji. 2. Baskı, Ankara: Medisan, 2000.
10. Clausen J, Albrecht H. Database on veterinary clinical research in homeopathy. Homeopathy 2010; 99: 189-191.
11. Mellor D. Mistletoe in homeopathic cancer treatment. Prof Nurse 1989; 4: 605-607.
12. Gibson RG, Gibson SL, MacNeil AD, Buchanan WW. Homeopathic therapy in rheumatoid arthritis: Evaluation by double-blind clinical therapeutic trial. Br J Clin Pharmacol 1980; 9: 453-459.
13. Löscher W, Richter A. Homöopathika in der veterinärmedizin und ihre pharmakologische und arzneimittelrechtliche Beurteilung. Berl Münch Tierarztl Wschr 1993; 106: 109-118.
14. Saxton J. Use of distemper nosode in disease control. Int J Vet Hom 1991; 5: 8-12.
15. Kaya S. Homeopati ve tıbbi bitkiler. Veteriner Farmakoloji, 4. Baskı, Ankara: Medisan, 2007.
16. Aslan S, Fındık M, Kalender H, et al. Verbesserung der postpartalen fertilitat von kühen dursh Pulsatilla miniplex. Vet Med Austria 2000; 87: 359-362.
17. Aslan S, Beceriklisoy HB, Özyurtlu N, Kanca H, Handler J. Effect of treatment with Thuja Occidentalis D30 and Urtica Urens D6 on pseudopregnancy in bitch. Vet Med Austria 2004; 91: 6-11.
18. Özyurtlu N, Alaçam E. Effectiveness of homoeopathy for the treatment of pseudopregnancy in bitches. Turk J Vet Anim Sci 2005; 29: 903-907.
19. Gültiken N, Vural MR. The effect of Tarantula cubensis extract applied in pre and postoperative period of canine mammary tumors. JIVS 2007; 2: 13-23.
20. Kaçar C, Zonturlu AK, Oral H, Yıldız S, Arı UÇ. İneklerde erken puerperal dönemde Theranekron uygulamalarının uterus involüsyonu ve vaginal akıntı üzerine etkisi Kafkas Üniv Vet Fak Derg 2007; 13: 11-15.
21. Duval J. "Treating mastitis without antibiotics. AGRO-BIO-370-11E, Ecological Agriculture Projects". <http://eap.mcgill.ca/agrobio/ab370-11e.htm/> 25.12.2012
22. Anonim. "Homeopatinin genel kuralları ve veteriner hekimlikte kullanımı". <http://www.biyolojiegitim.yyu.edu.tr/bmk/Homeopatinin05.pdf/12.01.2016>.
23. Anonim. "Alternative Veterinary Medicine Centre, Homeopathy for Animals" <http://www.alternativevet.org/homeopathy.htm#first-aid/> 20.02.2016.